

Lacza Éva

Malacka pályakezdése

(Regényrészlet)

Szinopszis. A szerző dokumentumok, kutatási anyagok felhasználásával fiktív regényt ír, amely (cseh)szlovákiai magyar térfélen – különböző társadalmi közegben és földrajzi helyen – játszódik. Témája a „sárga épület” körül forog. Az épület, s ami benne rejlik, az Intézmény egy tömegtájékoztatási intézmény. Ennek a közel 80 esztendejét mutatná be a regény mind felül-, mind alulnézetből. A fejezetek nem időrendi sorrendben követik egymást, de mindenképpen összefüggenek.

Rövid életrajz. Születtem Gömör vadregényes táján, a Sajó menti Pelsőc községben, 1951. szeptember 11-én egy olyan paraszti világba, amely nem volt igazán elmaradott sem gazdaságilag, sem kulturálisan, mégis elbotozta leendő értelmiségijeit, akik más tájakon próbálták szerencsét. Apám is felpakolta kis családját, s így kerültem én egyévesen, alig hat évvel a háború után, Pozsony városába, annak is egy külvárosi lakótelepére, ahonnan a belvárosi magyar iskolába bizony nagyon nehézkes volt a beutazás, főleg az ötvenes évek végén, a hatvanas évek elején. A távolság több mint tíz kilométer volt, amit nekünk, gyerekeknek gyakran gyalog kellett megtennünk, mert a közlekedés sokszor leállt. Úgy gyalogoltunk, akár a tanyasi gyerekek. Ugyanennek az iskolának a gimnáziumában érettségiztem 1970-ben, s mivel helyszűke miatt nem vettek fel az egyetemre, az akkor még Csehszlovák Rádió Magyar Adásánál kaptam állást, és szerkesztőként, riporterként itt dolgoztam, itt töltöttem el az életemet mostanáig, s lehet, hogy a négy év múlva bekövetkező nyugdíjazásom is itt ér. De addig sok minden történhet.

Levelező diákként a pozsonyi Komenský Egyetem történelem-filozófia szakán csaknem négy évig tanultam, de abbahagytam, mert nem volt rá időm. Sokat dolgoztam, számos cikket megírtam a pozsonyi lapokba, de kötetem (Dusík Éva név alatt) csak 1985-ben jelent meg a pozsonyi Madách Kiadónál *Viszonzatlan hűség* címmel. Ezt követően sokáig csak a létfenntartást biztosító munkával tudtam foglalkozni, mígnem az egyik kiadó ösztönzésére, nagyon rövid idő alatt megírtam egy interjúkötetet, amelynek első része tavaly jelent meg a dunaszerdahelyi NAP Kiadónál *Jelek a porban* címmel, s ebben az évben talán a második kötet is napvilágot lát.

Az ötvenes évek közepe felé haladt a naptár. A háborút, a pincét, az éhezést lassan kezdtek elfelejteni az emberek, mert nem szerettek rá még gondolni sem, ha nem kellett. Pedig a közös gazdaságok nem működtek, az úgynevezett kulákokat taccsra tették, s bizony sokszor még a padlást is lesöpörték, ha a beszolgáltatandó mezőgazdasági javakról volt szó. Minden és mindenki mindenhol „fel volt jegyezve”.

T. András rokonai egyszer „létszámon felül” suttyomban szereztek egy malacocskát, amelyet elkülönítve tartottak **nem a nagyobbik ólban, hanem mögötte, a kicsiben**, ahová nem nagyon lehetett belátni, úgy el volt dugva az a hely. A malacka kicsi volt és gyenge. Először tejen **nevelték**, de bizony néhány napig fosott az ebadta, farkincája bánatában kiegyenesedve lógott, akár egy kis darab szárítókötél. Úgy látszott, nem éri meg a holnapot, pedig milyen jó kolbászt lehetett volna belőle készíteni egy esztendő múltán! Kint hűvös volt még, ezért a gazdasszony gyakran benézett hozzá, mert sajnálta, s az is előfordult, hogy egy ócska pokrócba bugyolálva az ölébe fektette, s testével melegítette, vagy este titokban beopta a konyhába, s ott melengette egy darabig, **mondhatni dajkálta, talán ha teje lett volna, meg is szoptatja**. Malacka ilyenkor behunyta a szemét, s nagyon vékony hangon csak ennyit mondott: rőf, rőf.

A válságos napok után azonban kezdett magához térni, már megismerte a gazdasszonyt, a gyerekeket, akik gyakran bejártak hozzá a hátát vakargatni vagy csak játszani a közelében. Már nemcsak tejet kapott, hanem finom moslékot is, amelyet a gazdaasszony nagy elővigyázatossággal kevergetett egy kiszolgált fazékban. Először tejből áztatva a kenyérmaradékot, később kevert hozzá egy kis korpát és testmelegre langyította, nehogy megfájduljon tőle malacka hasa, mert ha megbetegszik, oda a dugiszalonna meg a zsír.

Malacka figyelt. Szeme okos volt, néha merengve bámult az ólajtón túlra. Vágyakozott valamerre, érezte, benne több van, mint az átlagban. S ez igaz is volt.

A postás hórihorgas ember volt, egyenruhában járt, oldalán mi más is lóghatott, mint egy nagy postástáska, amely főleg T. Istvánék gyermekeinek a fantáziáját mozgatta meg. Hej, ha egyszer belekotorhatnának abba a hatalmas barna bőrtáskába! Vajon mi minden lehet benne? Csak levelek? Újságok, pénz, vagy valami más is? Vágyuk sohasem teljesült, mert közben felnőttek, a postánál új táskák jöttek divatba, a postás is elhunyt hirtelen, és ősi magyar szokás szerint a táskát és a biciklijét is mellé temették. No de ne vágjunk a dolgok elébe!

A községben az ötvenes évek közepén csak néhányan nem beszéltek tájszó-lással: a borbély, az orvos meg a postás. Ez feltűnt malackának, akinek nagyon tetszett, hogy nem mondják olyan csúnya palóc á-val azt, hogy madár, meg azt, hogy malacka. Pontosabban nem mondják úgy, mint a falubeli parasztok általában, mint a gazda is, hogy madar, hanem szépen, „pestiesen” ejtik ki az á-t, mint a Kossuth Rádió bemondói. Tudniillik malacka tudta, hogyan beszélnek ők, a bemondók, mert ha délről fúj a szél, akkor egészen kiválóan hallhatta az adást. Kivált a hírek érdekelték, az, hogy lesz-e háború, mert tudta, a háborúban kevés az élelem, s olyankor még arra sincs idő, hogy a malac meghízzon, rögtön levágják, mert ha nagyon éhesek az emberek, nem várhatnak egy évig, amíg a malacból disznó lesz. Egyébként malackát nem rettentette meg a disz-

nóvá válás tudata, mert érezte, vele más fog történni, őt másra predesztinálta sorsa, képességei.

Szóval hallgatta ő is a Kossuth Rádiót, annál is inkább, mivel a gazda, T. István apját, a háborút, a Don-kanyart megjárt veterán T. Számel bácsit is a hírek érdekelték. Kizárólag a hírek. Ez malackának is feltűnt. Az öreg kellemes időben állandóan kint matatott az udvaron, vagy a gangon üldögélve sodorgatta magának a cigarettát, olykor a ház mögötti színbén kotorászott, talán a tegnapi napot keresve, de amint meghallotta a bemondók selymes hangját, azt, hogy „*híreket mondunk*”, csapot-papot otthagya rohant be a nyári konyhába, még jobban meghangosította a bizony gyakran recsegő rádiót, és hallgatta, mi újság a nagyvilágban. Malacka először nem értette, hogy miért teszi ezt. Később, amikor néhány elejtett szóból megtudta, hogy T. Számel bácsi veterán katona és majdnem elesett a fronton, mindent megértett, nevezetesen azt, hogy T. Számel bácsi jó előre tudni szeretné, háborús veszély fenyeget-e megint, kell-e gyertyát, gyufát, olajat venni a boltban, be kell-e ismét készíteni a kamrába a tartalékot lisztből, zsírból, szalonnából és egyébektől.

Malacka e felismerés nyomán humánus eszmék csíráit vélte kisarjadni lelkében.

A hórihorgas postás intelligens ember volt, ő olvasta el a magányosan élő öregek leveleit, ő töltötte ki a hivatalos nyomtatványokat, s ami meglepő, őt még a kutyák is szerették. Lobogó szürke nadrágját – amelynek egyik szárát a kerékpár miatt csíptetővel fogta össze – nagyon nagy tiszteletben tartották a község kutyái. Ezt malacka is jól tudta, bár nem értett a kutyák nyelvén.

A postás mindig sietett, ami nem esett nehezére, hiszen kerékpáron közlekedett, bár a falu kaptatóin tolnia kellett a bringát. Egyébként ilyenkor is gyorsan haladt, mert igen hosszú lába volt neki, amellyel hatalmasakat tudott lépni. Úgy jött, mint a szélvész, szürke malaclopója – amely szintén kincstári volt, s amelyet hűvösebb időkben viselt – lobogott utána a szélben. Malacka sokszor azt gondolta, egyszer felkapja egy hirtelen jött vihar, s mint a gyerekek sárkánya, fölröpül az égig. A postás mindig ugyanazon az útvonalon közlekedett, s mindenki, akihez aznap betért, hozzá igazíthatta volna az óráját, ha lett volna a háború után, mert, ugye, erre is áthaladt a front. T. Számel bácsiékhoz – ha dolga akadt náluk – pontban 12 óra 03 perckor toppant be, az öreg bánatára mindig a legnagyobb hírhallgatás közepette. Hogy ezt hogy csinálta, malacka sem tudott rájönni, de tény, hogy amikor a rádióban véget ért a déli harangszó, s malacka kettőt rőfögött az ebéd után, már csapódott is be a kapu, s már hallotta is a postás lépteit.

Egy szép napon azonban történt valami. A kézbesítő elkésett. Mint később kiderült, a helyi vasúti csomópontra nem érkezett meg időben a postát szállító szerelvény, s ez okozta a nemkívánatos késedelmet. Ráadásul azon a napon valami hiba folytán a csomag- és levélszállítmány sem érkezett meg a központi elosztóhelyről, így a postás csak az Új Szó legfrissebb számát tudta széthordani. Az újság mindenkinek járt, mert a község minden szövetkezeti tagnak megrendelte felsőbb utasításra, mondván, a pártsajtót napjainkban kötelező olvasni. A parasztok jobb híján, meg főleg mivel ingyen volt, el is olvasták minden betűjét, pedig nem volt abban semmi. Malacka gyakran látta T. Számel bácsit, az öreg veteránt, amint valami zizegő dolgot tart maga előtt, s bámul

bele. Malacka azt is látta az ól deszkái mögül, hogy valami jelek, fekete bogarak láthatók azon a dolgon, amit nézni szoktak. Ugyan mi lehet az?

Nos, azon a napon, amikor a postás késésben volt, s csak az újság érkezett meg, az elveszett időt behozandó a bicikliről le sem szállva dobálta be a kapuk fölött az aznapi sajtót. Amikor T. István portájához ért, ott is általhajtotta az olvasnivalót a kapu fölött. Ekkor hirtelen szél támadt, s az újság lapjait szét-szórta a szélrózsa minden irányába. Egy újságlapot malackához is befújtt, pont azt, amelynek főcímében ez állt: *Jugoszlávia kommunistái Tito, a láncos kutya befolyása alatt*. Persze malacka ezt nem tudta, de figyelmét igencsak lekötötték a fehér papírlapon látható kisebb-nagyobb fekete bogarak. Ilyeneket látott ő már az ólajtó résein keresztülnézve a szemközti temető kerítésén is, csak az ott látható bogarak nagyobbak voltak. Érezte, itt valami titok van, amit meg kell fejtenie, vagy meg kell tanulnia okosan nézni ezeket a bogarakat, úgy, mint a gyerekek, akik gyakran bejárnak hozzá a hátát vakargatni. Igen, legközelebb el is rőfögi nekik, hogy magyarázzák már meg, mit jelentenek a fehér papírlapon ezek a fekete ákombákókok. Érzett magában annyi intelligenciát, hogy ő is értelmezni, vagy ahogy a gyerekek mondják, olvasni tudja a jeleket. Ormányával a vályú alá döfködte az újságlapot, hogy legyen miből tanulnia.

Eltelt néhány hét, malacka megvalósította tervét, s a gyerekek nagy csodálkozására már a temetőkapu fölötti felirat néhány betűjét is el tudta olvasni: *F ltá ad nk*, rőfögte egyre érthetőbben. No, még egy kicsit azért gyakorolni kell, mondták a gyerekek nevetve. S ő gyakorolt, a *Tito, a láncos kutya*-t már elég folyékonyan olvasta, de a *Lenin elvtárs* és a *gyerekek* sort sehogy sem tudta egybeolvasni. Mindig összekeverte a betűket, s csak nem haladt előre. Egyszer beléhasított a felismerés: „Biztosan diszlexiás vagyok. De akkor hogyan kellene olvasni tanulnom?” „Jó lenne egy pedagógiai szakkönyv”, gondolta. A legközelebbi hátvakarás alkalmával elő is hozakodott a gyerekeknek a kéréssel, hogy jó lenne, ha a járási könyvtárból kikölcsönöznének neki egy olyan szakkönyvet, amely a diszlexiával foglalkozik. Persze sejtette, hogy ezt a tanulási zavart még nem ismerte fel a pedagógia és a pszichológia, de reménykedett. S – mit ad isten! – a gyerekek megszerezték neki a *Diszlexia és egyéb tanulási zavarok* című könyvet, amelyet szovjet szerzőgárda írt, ám a fordítás kitűnő volt. Malacka két nap alatt elolvasta, s megnyugodott: mégsem diszlexiás. Az olvasás azonban továbbra sem ment neki. Végül rájött, hogy valószínűleg rövidlátó. A szakkönyv kicsi volt, ezért közel tartotta magához, s így két nap alatt megemésztett vagy háromszáz oldalt, míg az újság lepedőnyi nagyságú, amit távol kell tartani, ezért keveredtek össze a betűk.

Malacka jól haladt az olvasásban, a család, a község csodájára járt.

Jó lenne beírtni az iskolába – mondták a gyerekek.

Így is történt, de malacka nem bírta a lassú tempót, amikor a gyerekek még csak a *Pál utcai fiúk*-nál tartottak, ő már V. I. Lenin *Egy lépés előre, két lépés hátra* című munkáján is túl volt. Kezdte unni az iskolát, arra gondolt vágyakozva, hogy ő egyszer mikrofon elé ül és híreket olvas majd, úgy, mint a Kossuth Rádió bemondói. „Az ózdi acélművek dolgozói 116 százalékra teljesítették az előírt irányzott tervet. A munkában elől jártak az acélhengermű munkásai, élükön Pintér László elvtárral, aki már két esztendeje a munka hőse kitüntetés viselője. Az ózdi elvtársak által előállított jó minőségű acélt Kínába, a

Szoujetunióba szállítják majd, valamint egyes szállítmányok Csehszlovákiába, a Škoda Művekbe utaznak vonatszerelvényeken. Tudta, a szöveg nem túl érdekes, de maga az aktus, maga az olvasás, az érzés, hogy őt bárki, mindenki hallhatja, az azért nem akármilyen! Malacka már a gondolatra is szinte elalélt. Ha egyszer ő olvashatna így, bármit! Egyébként elég jól olvasott már, szép tisztán artikulált; igaz, hogy volt egy kis angol akcentusa, mert a vér nem válik vízzé, ugye, hiszen ősei a cornwall-sertéstől származtak, de ezt le lehet győzni. Rózsaszínű orrocskája alig érezhető, leheletnyi nazális „színt” adott barna baritonjának, de ez egyáltalán nem volt zavaró, sőt, egyénivé tette a hangját. Minden rendben volt tehát, csak gyakorolni kellett. A tanítás és a délutáni tanulás után malacka kijárt az iskola melletti folyópartra, ahol egyedül lehetett, s nyugodtan mezengethette hangját. Nadrágja zsebéből előkötötte az aznapi Új Szót, s hangosan olvasta a híreket. Szigorú volt önmagához, az az egy biztos.

Lóról – Lóra!

Lovak, lovasok, lovagok

A Cédrus Alapítvány kettős irodalmi pályázata

Lovak, lovasok, lovagok... témamegjelöléssel a Cédrus Művészeti Alapítvány (Budapest) nyílt pályázatot hirdet:

a/ szövegek gyűjtésére a Napkút Kiadó lovas antológiájához; illetve

b/ lovas témájú szépirodalmi alkotások létrehozására a Napút folyóirat részére.

Ember és ló nagy múltú, életmódban, életstílusban, életeményekben is kultúrtörténeti jelentőségű együttélésére szeretnénk figyelmeztetni ilyen módon.

Műfaji megkötöttség nincs. A pályamunkák felső terjedelmi korlátja 36-40 ezer karakter. Gépelt vagy elektronikus változatban 2007. szeptember 1-jéig adhatók be.

Mindkét kategóriában 2007 karácsonyáig eredményt hirdetünk.

A/ LÓRÓL – Szöveggyűjtemény

Egyedi javaslatokat várunk olyan, 2000 előtt magyar nyelven megjelent írásokra (novella, vers, dráma, mese, esszé, vallomás, napló- és tanulmányrészlet, interjú), amelyek egy lovas témájú szöveggyűjteménybe illenének. A javaslattevő teljes nevén és elérhetőségét megadva fűzőn rövid személyes és/vagy szakmai indoklást a beküldött (vagy

legalábbis a lelőhely pontos adatait megadva azonosítható) idézethez. A szövegekből vagy szemelvényekből szakmai zsűri állít össze lovas szöveggyűjteményt a Cédrus Művészeti Alapítvány elektronikus tárhelyén és várhatóan nyomtatásban is, feltüntetve a javaslatukkal közreműködők névsorát. A kötetbe válogatott szövegek felkutatóit a szerkesztőség lehetőségeihez mérten honorálja.

B/ LÓRA! – Eredeti alkotások

Nyomtatásban korábban közzé nem tett, a témába vágó eredeti művel vagy alkotói tervvel-ötlettel és műfordítással részt vehetnek rajta mindazok, akik magyar nyelven alkotnak. Bemutakozó levelet és a pályamunkák esetleges előzetes elektronikus közzétételéről tájékoztatást kérünk, valamint nevezési díjként igazolószelvényt a Napútra való egyévi előfizetésről. Az elfogadott művek közzétételét az alapítvány megbízásából a Napút folyóirat 2008. évi évfolyamában az alapítvány a létrehozott pályázati alaptól ösztönzi. Beküldhető novella, vers, dráma, mese, esszé, vallomás, napló- és tanulmányrészlet, interjú, összefüggésben a megadott témával. A Cédrus Alapítvány nívódíjat ad.

A pályamunkákat a Cédrus Művészeti Alapítvány címére postán (Budapest, 1014, Szentháromság tér 6. 3/14) vagy elektronikus úton (napkut@gmail.com) várjuk. Kérjük pályázatában jelölje meg, melyik alkategóriára nyújtja be munkáját.

Kutszegi Csaba

Titkosügynök pirszingfényben

Rövid életrajz. Kutszegi Csaba Budapesten született 1957-ben. Balettművésznek tanult, 1979–2006-ig a Magyar Állami Operaházban táncolt. Koreografált is, darabjait bemutatták az Új Színházban, az Erkel Színházban, az Operaházban és az Uránia Filmszínházban. Megtervezte a 2006-os film-szemlén bemutatott *Magyar pietà* című rövidfilm balettjeleneteit. Balettszínpadra írta az *Az ember tragédiáját*, amelyet 2000-ben mutatott be az Operaház.

1983-ban levelező tagozaton végzett a pesti bölcsészkar magyar–népművelés szakán. 1999 óta a Színház című folyóirat rovatszerkesztője. Publikál a Színházban, az Irodalmi Jelenben, a Pannon Tükörben, a Napútban, a Magyar Hírlapban és a Szabad Földben.

Regénye a 2007-es könyvhéten jelenik meg a PONT Kiadó gondozásában.

Szinopsis. A groteszk, abszurd humorú regény olyan világban játszódik, ahol mindenki ügynök. Az ügynökmúltját senki sem takargatja, hiszen az mindenkiről köztudott. A különböző ügyeket intéző ügynökök nem a múltjukkal, hanem az ügynökjelenükkel vannak elfoglalva, és az ügynökjövőjüket építgetik.

A több földi testben élő, gondolkodó és érző ügynökfőhős a karrierje érdekében mindenre képes. Befolyásos szeretőket tart, akiket szívesen átenged munkahelyi főügynökének, az előbbre jutásért átgázol mindenkin, kollégáitól gondolatokat és titkos jelentéseket lop el gátlástalanul. A cégnél betöltött pozíciójával elégedetlen. Többre vágyik. Mivel nem ért semmihez, és életében már számos alkalommal kudarcot vallott, rádöbben: egyetlen lehetősége a karrierre, hogy politikus lesz.

Az ügynökfőhős sokszor megundorodik önmagától. Olyankor művelt, erkölcsös énjét veszi elő, amely leginkább közvetlen munkahelyi kollégájában lakozik. Egyetlen normális emberi kapcsolatát Laura ügynöknővel tartja fenn, aki egy lakótelepi szupermarket egyszerű pénztárosnője.

Az ügynökhóstit intrikák hatására kirúgják a munkahelyéről. Bár ott akarta hagyni a céget, elbocsátását úgy éli meg, mint a halálát. Közben nyakig benne van a pártszervezésben, de arra szakít időt, hogy főügynökét a kirúgásért bosszúból megölje.

Az ügynökfőhóstit gyakran „meglátogatja” a vágyait és félelmeit megtestesítő ideális lény: a korszerű, csinos, jól képzett gyönyörű ügynök, a Köldöknő. A lány mindig szabadon hagyott köldökében pirszing ragyog. A több közlekedési baleset áldozataként éppen haldokló ügynökfőhős a regényben végig köztes állapotban van, és szeme előtt pereg élete filmje. A Köldöknő a végén megmenti (vagy megbünteti): visszahozza az életbe.

Reggelente furcsa neszezést hallok az agytekevényeimbem. Lehet, mégis megkaptam az ügynökbetegséget. Régen az embereket gutaütés kerülgette, aztán túlhajtották magukat az ügyért, manapság pedig ügynökbetegek lesznek. Ez utóbbi gyorsan terjed, mint Boccaccio korában a pestis. Egy ügynök-termékbemutatón letüsszentem az előttem ülő topügynököt. Elnézést kérek, ennek ellenére haragosan néz rám. Bánt a dolog. A szünetben még egyszer bocsánatot kérek. Hogy oldjam a hangulatot, elsütök egy poént.

– Nem fertőz az ügynökbetegségem – mondom, és hahotázni kezdek.

A topügynök arcán döbbenet látszik. Majd – nyilván lassan esik le nála a tantusz – elneveti magát. Nem ugyanolyan harsány, kitörő jókedvvel, mint én. Van benne udvariaskodás is. De már nem haragos, hanem csodálkozva néz rám. Látom, zavarban van. Nem tudja, hogyan folytassa a beszélgetést. Megértem: a szellemes beszélőmre nem talál színvonalas riposztot. Úriember vagyok. A segítségére sietek: bemutatkozom, és előkapok egy névjegykártyát. Átadom.

– Ha bármilyen üzleti kérdésben szüksége van ránk, jómagam és cégem szívesen áll a rendelkezésére.

Elteszi a névjegyet. Fürkészőn, érdeklődve vizsgál. Előadok néhány újabb szóviccet. Aztán elegánsan, de határozottan elbúcsúszom.

– Megbocsát?

Magabiztosan elindulok a lazacos svédasztal felé.

Ilyen fogadásokon mindig kell lazacnak lennie. Ez a minimum. Azért jöttem el ide is, mert tudtam: lesz lazac. Gyorsan tányért szerzek. Megpróbálok a lazac közelébe férkőzni. Utálok a finomkodó, toporgó helyezkedést, amelyben mindenki igyekszik

a másikkal rém figyelmes lenni, közben értelmének minden észlelését a szendvicses tál megközelítésének cseles lehetőségei kötik le. Valóságos művészet jókor jó helyen lenni. A szendvicsekhez vezető út hossza mindig egyenes arányban áll a szendvicsek számával: ahogy fogy a távolság, fogy a kínálat mennyisége is. Odaérni és üres tálal találni elmondhatatlanul szar érzés. Előfordul az is, hogy utánpótlást hoznak, és a reménytelen helyzetben levők a szendvics harcban betöltött pozíciójuk révén egy csapásra a hierarchia csúcsára kerülnek. Ez mámorító érzés. Az ember mozgása olyankor lelassul, kényelmes lesz, esetleg nagyvonalúan előreenged valakit. Minden olyan megoldás kitűnő, amely türelmetlenebbé teszi a sorban hátrább állókat. Én ritkán hagyatkozom szerencsevárásra. Lehet, nincs bennem küldetéstudat vagy elegendő magabiztosság. Szerintem jobb az elején jó pozícióba kerülni, hátha nem lesz utánpótlás. Mindig vannak olyan ügynökök, akiknek biztos információjuk van az újabb adagok érkezéséről. Az sem ritka, hogy azt is tudják: a második hullámban színesebb, különlegesebb lesz a választék. Ez egyszerű ügynöki halandó számára felfoghatatlan. Ehhez minimum Zóvárnak kell lenni.

Nincs okom elégedetlenkedni. Jó pozícióból startolok. A célba érésem biztonságos. Alaposan megpakolom a tányéromat, és vidáman falatozom. Elégedetten gondolok a letüsszentett topmenedzserre is. Jól elrendeztem a galibát. Lehet, nemsokára megkeres egy jó ajánlattal. Nála van a névjegyem.

A neszezésre az agyamban azért figyelek. Olvastam: legtöbbször reggel nyolc és tíz között támad a *stroke*. Minden délelőtt alig várom, hogy el-

múljon tíz. Újabban kiszúrok vele: fél 11-kor ébrednek. Figyelni kell. Köztudott: a túlhajszoltság következménye gyakran agyvérzés. Nálam ezt így kell megfogalmazni: az elhanyagolt ügynökbetegség sokszor *stroke*-hoz vezet. Így mégis más. Igaz, a végeredmény igen hasonló.

Bizonyos jelek arra mutatnak, hogy a főügynökömnek nőgyei vannak. Iszonyatos belegondolni. Valami azt súgja nekem, hogy Zsóka és Antónia ügynökök a főügynök úrral kapcsolatban nem teljesen ártatlanok. Ez felfoghatatlan. A főügynök családcentrikus, három gyereke van. Boldog házasságban él, mélyen vallásos, minden vasárnap templomba jár. A felesége fiatal, tökéletes alakú, szép és értelmes. Összehasonlítva a Zsóka – Antónia ügynökkettőssel, a különbség szavakkal nem leírható. Mintha a törzsfejlődés más-más szakaszán mondott volna áment rájuk az intelligens teremtmény. A jóisten nevét ebben az ügyben nem vehetem a számba. Ő nem lett volna képes Széki Zsókát teremteni. Alig néhány ezer évvel az özőnvíz után?

Utált kollégám kikottyantja, hogy a főügynöknek mindig is voltak nőgyei. Szerinte a főügynök önbizalom-hiányos és személyiségzavaros. Skalpgyűjtéssel igyekszik kompenzálni. Egyes ügynökök szerint van néhány becses trófeája, mások szerint csak a neje skalpja lóghatna jogosan az övé. Azt mégsem tűzi ki az ügynök. A főügynök a könnyű ellenállás irányába nyomul. Kollégám szerint eddig csak egy ügynöknőt vett le a lábáról. Az sem volt túl nehéz préda. A történet hiteles. Maga az érintett, Széki ügynök számolt be büszkén a főügynök és közte lezajlott akcióról. Munkaidő után már csak ketten voltak

az emeleten. Széki ügynök kopogtatott a főügynök ajtaján.

– Miszter prezident, beléphetek az ovális irodába?

Miután megkapta az engedélyt, határozott léptekkel az íróasztalnak támaszkodó főnök elé sietett. Letérdelt, és az ovális iroda sugallta helyszellemnek megfelelő gyöngéd orális akcióba kezdett. A csúcsponton a főügynök az ég felé nézett, és lávaként tört elő belőle a mágikus kiáltás.

– Móóónika!

Szerepjátékról volt szó. A főügynöknek szüksége volt rá. Az akció után az ügynöknő a főügynök fülébe duruzsolta:

– Ilyen élményben egész ügynökmúltam alatt egyszer sem volt részem. Eddig nem hittem el, de most megbizonyosodtam róla: nemcsak a szülőcsatorna belső falán van G pont. Erős hatásra a szájpaddlás közepén is meg tud jelenni. Persze ahhoz, hogy ez a transzferábilis csoda létrejöjjön, különleges ügynökre van szükség.

A későbbi orális találkozók alkalmával az egyszerre átélt csúcspont előtt Széki ügynök halk sikolyokat hallatott ütemesen. A praktikus lelemény lerövidítette a befejezésig csigatempóban vánszorgó percek sekély unalmát. Ráadásul elégedett, mennyei ábrázatot varázsolt az ég felé néző főügynök intelligens arcára. Egy ilyen eset után a főügynök is duruzsolt Széki ügynök fülébe:

– Régen zavarban voltam, és félszegen viselkedtem az ügynöknővel. Úgy látszik, későn érő típus vagyok. Úgy hat-nyolc éve, kábé mióta főügynök vagyok, sokkal könnyebben teremtek kapcsolatot a gyengébb nemhez tartozó ügynökökkel. Az ügynöknők is évről évre kedvesebbek velem. A világ nem változhatott ekkorát. Érzem, a kor haladtával én lettem más.

Érettebb, kívánatosabb és vonzóbb vagyok. Örökké hálás leszek neked, mert visszaadtad az önbizalmamat. Éltre keltetted ügynöknőket babonázó különleges varázserőmet.

Aztán bejött a képbe Antónia. Zsóka megnyugodva tapasztalta, hogy jól működik az egyszemélyes kontrollcsoport. A főügynök úr nem szélesíthette volna ki a megfigyeléseit, ha nem lett volna egy másik ügynöknő, akiben Széki ügynökhöz hasonlóan vándorútra kél a huncut kis G pont. Antónia rövid hangképző kurzuson vett részt, hogy a megfelelő tempóban előadott rövid sikolyokat teli szájjal is hitelesen tudja tolmácsolni.

Munkanapjaim egyhangúan telnek. Némi változatosságot hoz, hogy megjelent a folyosónkon egy fiatal ügynök. Amikor először meglátjuk, arra tippelünk, hogy ügynökrevizor érkezett. Vannak, akik isteni küldöttnek vélik. Furfangos Hermésznek, az utazó ügynökök, a kereskedő ügynökök és a tolvaj ügynökök istenének. Ez utóbbi révén a minden idők legtöbb hívével büszkélkedő isten megtisztelő címe illeti meg. Magabiztos. Befolyásos támogatói lehetnek. Nagyon is törekvő, kicsit se tehetséges. Szellemi színvonaláról elmondható: mélyen alulmúlja egy átlagos zászlóégető értelmi nivóját. Mindig fején találja a szöveget. Halálbiztosan el tudja dönteni, hogy ki mit csináljon, kinek mi a jó.

A bemutatkozást követő kézfogás után halkán, tagolt mondatokkal felvilágosít arról, mi lesz a dolga. Elmondja, mire van szüksége. Udvariasan kijelöli a határidejét, mikorra kell a jelentéseimet, valamint minden eddigi tevékenységem írásos dokumentációját átadnom neki. Lemezen. Hihetetlen. Pofátlanságánál jobban megdöbbsent, hogy udvariasan, egyet-

értően bólogatva, végighallgatom. Miért nem küldöm el a francba? Alig veszem észre: magamban mérlegelem, mennyi időre van szükségem, hogy a kívánságait teljesítsem.

A jelentéseimmel problémám van. Kíméletlen késztetést érzek, hogy mielőtt átadom, legalább magamban tisztázzam: melyik a sajátom, és melyik a más ügynöktől szerzett szellemi termék. Ha mindenki választ várna e kérdésre, az ország éveig csak szortírozna. Kétséges, rendet lehet-e teremteni a kölcsönvett, és utána rögtön sajátunknak tekintett gondolatok káoszában. Dekadens érzés kerít hatalmába. Ez a hideg tekintetű jövevény végezni fog velem. Sötét öltönyt és napszemüveget visel. Karcsú és korszerű. Mozdulatlanul fekszem előtte, mint a lóról lekopjázott páncélos lovas. Várom a nyakrésen át behatoló vasat. Remélem, halálom előtt megtudom legyőzőm nevét. Régen az ügynökvilágban még volt lovagiasság. Magammal szemben is tisztázhatnékam támad. Ki vagyok én? Többet érek, mint az ifjú ügynökkollégám? Ki ez a nyálás képű Fortinbras-Hermész ügynök?

Írom az *Alternatív energiahordozók* című jelentésemet. Kezem a klaviatúrán, fogalmazok. Ki-kinézek az ablakon, de az a panorama nem az én ablakomból nyílik, hanem az utált kollégáméból. A klaviatúra és az íróasztal sem olyan, mint az enyém. A kezem is jobban hasonlít a kollégáéra. Antónia sem csodálkozott, amikor az irodájában talált. Ő vagyok én?

Antónia ügynök elcipel egy rendezvényre. Azzal csábítgat, hogy állítja: nem szokványos ügynöktalálkozóról van szó. Termékbemutatóra szól a meghívó. A rendezője a város egyik felkapott dizájnere. A hosszú hajú,

angyalarcú fiatalember magabiztos és megközelíthetetlen. Ha valaki az ímélcímét kéri, foghegyről válaszolja: kérd el bárkitől, mindenki tudja. Értsd: aki nem tudja, az senki. Az angyalarcú ügynök igazgatói irodában bazsalyogva társalog. Másnap az utcán nem ismer meg. Ott már nincs szüksége rád. A termék, amit propagálnak, a hatásos ügynöktájékoztató. A rendezvény szokatlansága abból fakad, hogy ilyen terméket nem szoktak termékbemutatón bemutatni. Valóban: az ügynöktájékoztató nem fogvájóra feltűzött sajtükülönlegesség. Nem is plaza-center nevére keresztelt könnyű fehér rozé. Ettől eltekintve semmi törvénytelen nincs a gondolatban. Ha minden eladó, minden kínálható is. A munkáival az alkotóművészet és a kereskedelmi marketing határmezsgyéin szteppelő fiatal dizájnér az ügynöktájékoztató piacát igyekszik megkaparintani. Terve szerint gyorsan monopolizálná a tevékenységet. Ars poeticaként vallja: nincsen eladhatatlan termék, és nem létezik olyan hír, amelyikből ne lehetne országos szenzációt csinálni.

A rendezvény első részében elrettentő példaként demonstrálják a régi idők hatástalan ügynökbemutatóját. Fáradt, hatvanas ügynök köszönti az egybegyűlteket. A tandrámában a vendégek széksorai között alig lézeng néhány meghívott. A kopott ügynök megköszöni, hogy azért ennyien eljöttek. Elkezd hosszasan magáról beszélni. Elmondja, hogy életét a költészet és a komolyzene népszerűsítésének szenteli. Ma nagyon boldog, mert bejelentheti: hála a nagylelkű szponzoroknak, a jövő héten elkezdődik a *Jelentés és ügynökrítmus* című összművészeti fesztivál. Az előadásokra kortól és nemtől függetlenül elvárnak minden olyan ügynököt, aki a kultúra iránt érdeklődik. A jelenet ha-

tásos. Az utolsó bejelentés valósággal sokkolja a demonstráció közönségét. Nem kell külön magyarázatot fűzni hozzá, mindenki érti: ilyen elavult módszerekkel nem lehet eredményt elérni. Az ügynöktájékoztató témáját körültekintéssel kell megválasztani: kultúrával eleve jobb nem foglalkozni.

Ha valaki sikeres ügynökszervező akar lenni, foglalkozzon médiasztár és politikai ügynökök magánéletével. Jó a szakácskönyv, a bűnözés és a szex is. Maffiával a hírháttérben biztos sikerre lehet menni. A gondolatokat demonstrálandó, tényersapkás, félmeztelen rendőrök szállják meg a termet. Pisztolytáskáikból alkoholmentes sört rántanak elő. Egyik-másikuk kacéran beleül néhány meglepett férfi ügynök ölébe. A vendégek sörrel itatása után kórusban balesetmentes vezetést kívánnak, majd menetoszlopba sorakoznak, és masírozva elhagyják a helyiséget. A jelenet végén már nem kétséges: a következő ügynöktájékoztató témája a bűnüldözés lesz. Rabruhás fegyencek csajkában babgulyást szervíroznak, desszertként medvecukorból készült gumibotot lehet szopogatni. A díszasztalhoz bevonul három magas rangú rendőrtiszt. Helyet foglalnak. A rangidős intésére gurulós kórházi ágyon betolják a közelmúlt nevezetes gyilkossági kísérletének élet-halál között lebegő áldozatát. A beteg anginás sokkot kap. Az orvosok divatos defibrillátorral küzdenek az életéért. A főrangú rangidős részletekre kiterjedő alaposággal elkezd ismertetni a bűneset lefolyásának izgalmas történetét.

Az első mondat hallatán leesik az állam: az áldozat a Batthyány téri metróállomáson a sínek közé esett. Előtte szóváltásba keveredett egy ismeretlen nőszeméllyel. Összenézünk Antóniá-

val. Cinkosan kacsint rám. Mutatóujját pajkosan az ajkamra helyezi.

– Csitt, csitt, buta fiú.

A főzсарu szemtanúk vallomása-ra hivatkozva elmondja: az áldozatot egy negyvenöt-ötven év körüli ügynök lökte a beérkező szerelvény elé. Ámulok: tömeghisztériát okozott a saját halálomról szóló, még le sem adott jelentésem. Kiszivárogtatták a tartalmát. Most mindenki a Batthyány téren akar leszámolni az ellenfelével. A feltételezett elkövető arcára húzott fekete sísapkát viselt. Készült róla személyleírás. Rendőrtiszti akadémia hallgatói özönlének be a helyiségbe. A vendégek fejére szemnél kivágott sísapkát húznak.

– Képzeljék el, hölgyeim és uraim, prédára lesve, mint lebegő rémalak bujkálnak a metróállomás oszlopai közt – folytatja a meglepően művelt főszerv.

A betegnek újra lesz pulzusa, a lezuhant vérnyomása is emelkedni kezd. A vendégek igen jól szórakoznak, csak néhányan hiányolják türelmetlenül a tejszínes kávé. Egyre kíváncsibb vagyok a sísapkás gyilkosra. Nem tudom, melyik jelentésemet fogják végül elfogadni. Lehet, hogy mégis a metrós verzió az igaz? Akármilyen lesz is a múltam, el kell fogadnom a döntést. A külső és belső parancsokat a legmostohább körülmények között is teljesíteni kell. Az másodlagos, hogy az ügynök ügynökiességi szempontoknak is megfelel-e. A legnagyobb cél e földi létben, ügynöknek maradni minden körülményben.

A rendőrfőnök átadja a szót egy fiatal szakértőnek, aki bejelenti: amerikai szoftver segítségével elemzik a személyleírásokat. A különleges program képes rá, hogy a sísapkát utólag lehámozza a fejről: a maszk külső domborulatai alapján felépíti a satyek alatt

rejtőző elkövető képmását. A szakértő megkéri a segítőköt, hogy hozzák be az így készült, óriásplakát méretű fantomképeket. Majd beszólítja a tehetséges, de inkább tévészereplésekkel kacérkodó fiatal színész ügynököt. Az előadóművész ismerteti a szavazás eredményét. A legszimpatikusabb fantomkép alapján megtalált elkövető egy évig külön cellát kap extra priccsele. Hazánk unióérettségét bizonyítja, hogy a legtöbb szavazatot nem kisebbséghez tartozó egyén kapja. Az amerikai szoftver a vallomások alapján öt, egymástól elütő arcképet készített. Kíváncsi vagyok az elkövetőre. Pedig azt sem tudom, ki az áldozat. Le kéne rántanom a haldokló arcát eltakaró fehér függönyt. Azonnal megtudnám, hogy a metrós vagy a kanyaros változatról kell befejeznem a jelentést. Nagy a kísértés, de az ügynöktájékoztatók menetét nem illik megzavarni. Antónia ügynök is szemmel tart. Azt gondolom, megakadályozná az akcióm. Ennyi ügynök között lövöldözéssel sem érnék célt: élő ügynök itt nem jut el a haldokló kollégához.

A nyálas képű Fortinbras-Hermész kétszer meglöki a vállamat:

– Munkaidőben nem haldoklunk.

Nagyon szellemes. Elém tartja a markát.

Még tart az ebéd utáni szieszta. Reluxa résein át bámulok kifelé. Arcomra van írva: mi a francot akarsz itt? Mintha szavak nélkül is értene, rávágja:

– A lemezt.

Ez komolyan gondolta, hogy odaadom. Röhögök. Közben elkezdem törni a fejemet, miről állítsak össze egy smafu cédét. Csak hogy megnyugodjon.

– Az alternatív energiahordozókról szóló jelentést akarom. A teljes

anyagot. Illusztrációkat, táblázatokat, számításokat.

Nyugodt. Én rohadt ideges leszek.

Honnan a fenéből tudja? Belelát az agyamba? Meg akarom kérdezni: miért gondolja, hogy csak úgy oda-odom... Udvariatlanul a gondolatomban vág, és foghegyről közli:

– Felső utasítás.

Mennyire felső? Itt minden tökalsó felsőnek hiszi magát. Csak te még nem tudod.

– Leg-fel-ső – mondja lassan, tagoltan, mint egy szoftverhibás kiborg.

Nem akármilyen a mutatványa. Ilyet még életemben nem láttam.

– Ne csudálkozz, adjad má'!

Má' meg sem lep vele.

Mit csináljak? Akármire gondolok, kitalálja. Megpróbálok nyitott szemmel ülni, és közben nem gondolni semmire. Nem megy. Állítólag vannak ügynöknők, akik képesek erre. Ha én

nem gondolok semmire, akkor arra gondolok, hogy nem gondolok semmire. De miért követeli tőlem a jelentést? Elég lenne csak figyelnie, amikor a témáról gondolkodom...

– Csak nem képezed, hogy le fogom gépelni az egészet? Amikor neked megvan lemezen? Ezt nem vártam tőled.

Mindjárt rákezd arra, hogy „nekem azt mondták, teamben fogunk dolgozni”... Ahogy átsuhan az agyamon, már nyitja a száját:

– Nekem azt mondták, teamben fogunk...

Nem mondja végig, zavarba jön.

Látod-látod: én meg tudom előre, hogy mit fogsz mondani. Még nem is sejted, mit akarsz, én meg már kitaláltam. Te akarsz az én fejemből élni?

Végig sem gondolhatom. Sértődötten megfordul, és távozik.

Pesti Kornél körút

Amatőr novellapályázat

A száz évvel ezelőtti Budapesten játszódnak Kosztolányi Dezső Esti Kornél elbeszélései, melyben az elismert prózaíró árnyékát, barátját, alteregóját – legismertebb hősét – teremtette meg. Esti most újabb alakot öltött – fölébredt, leporolta szalonkabátját. Ha kérdezik, Pesti Kornél néven mutatkozik be.

Kiadónk 2007 könyvhetére jelenteti meg a József Attila-díjas író, Prágai Tamás *Pesti Kornél* című elbeszéléskötetét. Pesti nem nyugszik bele, hogy könyvbe zárják. 2007. június 1. és 17-e között felolvasások keretében felkeresi a város különböző helyszíneit, és ismerőseit kreatív együttalkotásra invitálja...

Amennyiben kedvet érez a játékhoz, írja meg – novella formában – Pesti Kornél egy, napjainkban játszódó kalandját (maximum 8000 leütés terjedelemben), és küldje el 2007. április 15-ig a Napkút Kiadó címére. A kiemelkedő munkák elhangzanak Pesti Kornél körútjának állomásain, és megjelennek a Napút Káva Téka mellékletében.